

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 4

1. Cele systemu oceniania:

Ocenianie bieżące na zajęciach języka polskiego ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.

Ponadto:

1. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych.
2. Niesienie pomocy uczniowi w samodzielnym planowaniu swego rozwoju.
3. Motywowanie ucznia do dalszej pracy.
4. Dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach, specjalnych uzdolnieniach ucznia.
5. Umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno – wychowawczej.

2. Obszary oceniania:

1. Motywowanie	(wypowiedzi dotyczące tekstów kultury, wypowiedzi na temat przeżyć i doświadczeń ucznia, prowadzenie dyskusji, recytacje i inne).
2. Słuchanie	(rozumienie i wykonywanie poleceń, rozumienie wypowiedzi, audycji, przedstawienia teatralnego).
3. Pisanie	(prace domowe, prace klasowe, dyktanda, kartkówki, prowadzenie zeszytu przedmiotowego).
4. Czytanie	(czytanie bez przygotowania, czytanie z przygotowaniem, ciche czytanie ze zrozumieniem, czytanie z podziałem na role).
5. Korzystanie z informacji	(posługiwanie się słownikami, encyklopediami, katalogami, wyszukiwanie informacji w Internecie, weryfikowanie informacji).
6. Rozumienie pojęć	(posługiwanie się poznanymi pojęciami w praktyce).
7. Nauka o języku	(odpowiedzi, kartkówki, testy, sprawdziany).
8. Aktywność	(systematyczność, zaangażowanie, samodzielność w zdobywaniu informacji, kultura języka).
9. Inne działania	(praca w grupach, udział w akademiach i przedstawieniach, udział w konkursach, działania twórcze).

3. Sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów:

1. Testy ze znajomości lektury.
2. Testy czytania ze zrozumieniem.
3. Sprawdziany literackie.
4. Wypracowania klasowe.
5. Sprawdziany gramatyczne.
6. Sprawdziany ortograficzne.
7. Kartkówki (krótkie sprawdziany wiedzy i umiejętności).
8. Prace domowe (w tym wypracowania domowe).
9. Odpowiedzi ustne.
10. Ocena głośnego czytania.
11. Recytacje.
12. Aktywność na lekcji.
13. Inne działania (praca w grupach, udział w konkursach, działania twórcze).

4. Kryteria oceniania prac pisemnych (zgodne z zasadami obowiązującymi na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019)¹

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie **20 punktów**. Oceniając pracę, nauczyciel będzie przydzielał punkty w każdym z poniższych kryteriów. Z wyjątkiem kryterium 2., które jest odrębne dla wypowiedzi o charakterze twórczym i dla wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów.

4.1. Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu,
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu,
- wypowiedź jest w całości na temat.

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

4.2. Elementy twórcze/Elementy retoryczne

	<i>1. Elementy twórcze</i>	<i>2. Elementy retoryczne</i>
	Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)
	Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> • narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona • wydarzenia są logicznie ułożone • fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta • lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy. 	Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> • argumentacja w pracy jest wnikliwa • argumenty są poparte właściwymi przykładami • argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.
5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane

¹ INFORMATOR o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019, Centralna Komisja Egzaminacyjna, Warszawa 2017.

	funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. • Twórcze wykorzystanie treści lektury.	odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.	• Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	• Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. • Prosta fabuła.	• Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4.3. Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze,
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

2 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Poprawność rzeczowa.
1 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

	ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4.4. Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny,
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu,
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli,
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4.5. Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej,
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. • Jednolity.
1 pkt	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0 pkt	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

4.6. Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszycy środków językowych,

- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu. W ocenie nauczyciel uwzględni również liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Poprawność środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3 - 4 błędy językowe	5 - 6 błędów językowych	7 - 9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

4.7. Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel uwzględni liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

		Uczniowie dyslektyczni
2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.	Nie więcej niż 2 błędy ortograficzne.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.	4-5 błędów ortograficznych.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.	6 błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel uwzględni liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

		Uczniowie dyslektyczni
1 pkt	Nie więcej niż 5 błąd interpunkcyjnych.	Nie więcej niż 6 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	7 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź nauczyciel przyzna 0 pkt.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.

4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), nauczyciel przyzna 0 pkt w każdym kryterium.

5. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach nauczyciel przyzna 0 punktów.

6. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas praca, w przypadku takiego ucznia, zostanie oceniona jako niedostateczna.

Oznaczanie błędów w wypowiedzi pisemnej

Rodzaj błędu	Graficzny sposób oznaczenia	Przykład	Literowy sposób oznaczenia
błąd językowy (fleksyjny, składniowy, leksykalny, frazeologiczny, słowotwórczy)	podkreślenie linią prostą	<i>Należy ufać <u>przyjacielom</u>.</i>	jęcz.
błąd językowy spowodowany brakiem wyrazu	znak √ w miejscu brakującego wyrazu	<i>Marek √ rowerem.</i>	jęcz.
błąd ortograficzny	otoczenie słowa kołem	<i>Słońce <u>gzeje</u>.</i>	ort.
błąd interpunkcyjny	znak X w miejscu brakującego znaku przestankowego lub niepoprawnej interpunkcji	<i>Obiecał X że napisze list.</i>	int.
błąd językowy i ortograficzny w jednym słowie	podkreślenie linią prostą i otoczenie słowa kołem	<i>Należy ufać <u>przyjacielom</u>.</i>	jęcz./ort.
błędy logiczne	podkreślenie linią falistą	<i>Włożyłem kurtkę, <u>bo było gorąco</u>.</i>	log.
fragment nie na temat	objęcie nawiasami kwadratowymi	<i>[Fragment odbiegający od tematu]</i>	tem.
błąd graficzny	podkreślenie dwiema liniami	<i>Słońce <u>śweci</u>.</i>	graf.

5. Kryteria oceniania testów i sprawdzianów (przeliczanie punktów na oceny szkolne)

System procentowy stanowi podstawę określania ocen ze sprawdzianów i przedstawia się następująco:

- ocena celująca – 100% oraz bezbłędnie wykonane zadanie dodatkowe
- ocena bardzo dobra - 100% - 91%
- ocena dobra – 90% - 76%
- ocena dostateczna 75% - 55%
- ocena dopuszczająca 54% - 40%
- ocena niedostateczna – 39% - 0%

5.1. Kryteria oceniania testów i sprawdzianów (przeliczanie punktów na oceny szkolne) dla uczniów z dostosowaniem wymagań edukacyjnych

- ocena bardzo dobra - 100 % - 85%
- ocena dobra - 84 % - 70 %
- ocena dostateczna - 69 % - 45 %
- ocena dopuszczająca - 44 % - 31 %
- ocena niedostateczna - 30 % - 0 %

6. Kryteria oceniania dyktanda

1. OCENA CELUJĄCA - 0 błędów ortograficznych;
2. OCENA BARDZO DOBRA - 0 błędów ortograficznych, 1 -2 błędy interpunkcyjne;
3. OCENA DOBRA - 1 błąd ortograficzny rażący, lub 0 błędów ortograficznych i 3 błędy interpunkcyjne; 2 błędy ortograficzne
4. OCENA DOSTATECZNA - 3 błędy ortograficzne rażące lub 2 błędy ortograficzne rażące i 3 błędy interpunkcyjne
5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA - 4 błędy ortograficzne rażące lub 3 błędy ortograficzne rażące i 3 błędy interpunkcyjne.

Za błędy ortograficzne rażące /zasadnicze/ uznaje się:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z: rz - ż ; ó – u ; ch – h ;
- błędy w użyciu wielkiej litery w rzeczownikach własnych;
- błędy w zakresie pisowni przeczenia „nie” z różnymi częściami mowy;
- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ą, ę, on, om, en, em;
- błędy w zakresie pisowni -i, -ii, -ji w rzeczownikach.

Pozostałe uważa się za błędy drugorzędne. 3 błędy drugorzędne traktuje się w ocenie jako 1 błąd rażący. 3 błędy interpunkcyjne traktuje się jak 1 błąd zasadniczy.

6.1. Zasady oceniania ucznia dyslektycznego

1. Uczeń dyslektyczny podczas pisania wypracowań korzysta ze słownika ortograficznego.
2. Uczeń dyslektyczny pisze ze słuchu lub uzupełnia luki w tekście dyktanda.
3. Zmniejszenie wymagań odnośnie poprawności ortograficznej będzie również przejawiało się stosowaniem wobec niego następującej oceny jego błędów ortograficznych:
  - 1 błąd ortograficzny – ocena celująca
  - 2 błędy – ocena bardzo dobra
  - 3 błędy – ocena dobra+
  - 4- 5 błędów – ocena dobra
  - 6 błędów – ocena dostateczna +
  - 6-7 błędów – ocena dostateczna
  - 8 błędów – ocena dopuszczająca +
  - 9- 10 błędów – ocena dopuszczająca
  - powyżej 11 błędów ocena niedostateczna.

***

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY 4 /nowa podstawa programowa/

OCENA CELUJĄCA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, jego wiedza znacznie wykracza poza obowiązującą podstawę programową, a ponadto:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich;

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur,

- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi,

- odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje;

DOCIERANIE DO INFORMACJI- SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich,

- wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury,

- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam,

- odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania,

- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur,

- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych;

PISANIE

- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych,

- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi;

III. Kształcenie językowe

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki;

OCENA BARDZO DOBRA

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi,
- odczytuje przerośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich,
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu,
- nazywa intencje nadawcy komunikatu;

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je,
- w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przerośnych,
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce,
- wskazuje i odczytuje przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach,
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie,
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami,
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim,
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu,
- objaśnia funkcję epitetów, porównań i przerośni w tekście,
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych,
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego,
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,

- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką,
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym,
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła,
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w podstawie programowej,
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu,
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi,
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka;

PISANIE

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów,
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury,
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym,
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką,
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi,
- pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń,
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła,
- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

III. Kształcenie językowe

Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej),
- składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych),
- fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym),
- fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów);

OCENA DOBRA

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów,

- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych,
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielny notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania,
- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu,
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich;

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio,
- rozumie funkcję akapitu,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych,
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu,
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi,
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach,
- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie,
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze,
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- identyfikuje baśń i legendę,
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu,
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście,
- objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście,
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość,
- odczytuje przesłanie utworu;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne zdanie w rozmowie,
- świadomie dobiera intonację zdaniową,
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi,
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami,
- łączy za pomocą odpowiednich spójników współzależne związki wyrazowe w zdaniu,
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń,
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika,
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw,

- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki,
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć,
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów,
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów,
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu,
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi;

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów),
- w kilkudziesięciu wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji,
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika,
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne,
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw,
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie,
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi,
- pisze logicznie i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń,
- zapisuje dialog w opowiadaniu,
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć,
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia;

III. Kształcenie językowe

Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi),
- składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji),
- fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach),
- fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie);

OCENA DOSTATECZNA

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada,
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi,
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii,
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów;

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- określa temat i główną myśl tekstu,
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych,
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu,
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu,
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami,
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym),
- rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce,
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe,
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze,
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze,
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren,
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba,
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość,
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym),
- odczytuje morał baśni;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- formułuje pytania otwarte,
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych,
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą,
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem,
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym,
- składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry,
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne,
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne,
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens,
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych,
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem);

PISANIE

- stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji,
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą,
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą i w typowych przykładach,
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym,
- używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych,
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- zapisuje pytania otwarte,
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych,
- samodzielnie zapisuje dialog,
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne,
- tworzy ramowy plan wypowiedzi,
- układa opowiadanie odtwórcze,
- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu,
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry,
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny;

III. Kształcenie językowe

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy rodzinę wyrazów),
- składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych),
- fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym),
- fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki),
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu;

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)
- rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej
- rozumie ogólny sens słuchanych utworów;

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji,
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny,
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost,
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi,
- rozumie ogólny sens czytanych utworów,
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- mówi o swoich reakcjach czytelnicych,
- dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy,
- wie, co tworzy rytm,
- wskazuje wers, strofę, refren,
- odróżnia fikcję od rzeczywistości,
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych,

- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator),
- zna cechy baśni i legendy,
- wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem,
- formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym,
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje,
- wyraża wprost swoje intencje,
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie,
- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem,
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu,
- za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę,
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat,
- stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym,
- wygłasza tekst utworu z pamięci;

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu,
- zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h,
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu,
- uzupełnia prosty schemat, tabelę,
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układa plan ramowy wypowiedzi,
- zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze,
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia,
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu,
- stara się o estetykę zapisu wypowiedzi;

III. Kształcenie językowe

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów),
- składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające),

- fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennej części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych,
- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby);

OCENA NIEDOSTATECZNA

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą, a poziom jego umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy czwartej uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych.

Uczeń:

- nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności, nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zadań o elementarnym stopniu trudności,
- nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela,
- zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania,
- nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych oraz nie wyznacza granicy zdania.